Igor Podbrežnik

Park spomina in opomina Kamniška Bistrica, točka evropskega civilnodružbenega in medverskega dialoga

Današnje stanje duha v naši državi je žal še kako povezano z dogodki med drugo svetovno vojno in še posebej z dogodki, ki so sledili v dneh takoj po njenem koncu. Danes vemo, da so se takrat zgodili zločini revolucionarne strani, ki jo je vodila najbolj zavržena sla po ubijanju vseh njenih nasprotnikov. Tudi tistih, ki bi nasprotniki morda postali šele v neki daljni prihodnosti. Šlo je za utrjevanje revolucionarne oblasti, ki se še danes skuša prikazati kot maščevanje poraženccem v državljanski vojni, a se je žal takšno utrjevanje oblasti za slovenski narod končalo kot izguba številnih dragocenih življenj po koncu vojne leta 1945.

Smo v globoki krizi vrednot, ki bi nas morale kot narod in posameznike združevati. To se nam je zgodilo, ker so več stotisočim žrtvam nerazumnega revolucionarnega divjanja odrekli pravico do groba. Odrekanje pravice do groba pa je zavržno dejanje, ki žali dostojanstvo posameznika in skupnosti, zato kot nevidni rak duše in duha razkraja cel narod. Naša rana je tako globoka, da je komajda moč še zaznavati njeno usodnost. Krivda pa ne bremeni samo tistih, ki so morili ter umorjene desetletja zamolčali; pač pa tudi nas vse, ki smo obmolknili za dolga desetletja in niti danes na ves glas ne zahtevamo, da dobijo pobiti grobove in njihove duše najdejo zasluženi mir.

V Društvu Demos na Kamniškem se združujemo tisti, ki smo takoj po osamosvojitvi Slovenije rekli, da je čas, da pokopljemo vse mrtve, da označimo vsa mesta pobojev in vsa grobišča, da začnemo iskati resnico, ki je skupna vsem, da bo mogoče odpuščanje, ki bo skozi sočutje v človeku počasi vodilo do sprave. Rekli smo tudi, da moramo ta žalostna dejstva naše zgodovine poznati, jih deliti z drugimi ter se iz njih naučiti, da ob prvi skušnjavi spet ne podivjamo.

V Društvu Demos na Kamniškem smo sprejeli program dela z naslovom Pravica do groba, s katerim želimo pomagati, da se uredijo vsa vprašanja, povezana z množičnimi prikritimi grobišči žrtev povojnih pobojev na Kamniškem, osrednjo pozornost pa smo namenili dolini Kamniške Bistrice.

Ves čas smo bili prepričani, da je bila naša pot prava. Spominjamo se naših skromnih začetkov, ko so bila označena in začasno zavarovana vsa takrat znana prikrita

grobišča, tudi ta v Kamniški Bistrici. Sledil je popis žrtev druge svetovne vojne v takratni občini Kamnik. To je bilo obsežno in občutljivo delo, pod vodstvom profesorja Šuštarja pa so ga opravili številni prostovoljci, ki so s svojim prizadevanjem in natančnostjo prispevali k vrnitvi dostojanstva pokojnim, njihovemu večnemu miru ter ohranjanju miru in sprave med nami. Sledila so leta, ko duh časa ni bil več naklonjen tem plemenitim ciljem. Ves ta čas sta profesorica Romšakova in gospod Windschnurer skrbela za maše ob dnevu mrtvih v kapelici zraven planinskega doma v Kamniški Bistrici. Pred dvema letoma pa je dozorelo spoznanje, da se čas izteka, pričevalci odhajajo, z njimi pa odhaja v pozabo vedenje o povojnih grozodejstvih. Tudi narava je pripomogla, da so mnoga grobišča postala neprepoznavna.

Naš program sta podprli država in občina. Dojeli smo, da je dozorel čas, zahtevna naloga pa je bila lahko uresničena, ker se je oblikovalo široko partnerstvo: Združenje Otkrićemo istinu – Dušan Niklanović, Komisija vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč, Direktorat za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja pri Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, Občina Kamnik, Agrarna skupnost Meščanska korporacija, združenji Ob lipi sprave ter Resnica in sočutje. Naša skupna prizadevanja in rezultati našega dela, ki jih danes predstavljamo širši javnosti, so lahko primer dobre prakse in spodbuda drugim slovenskim okoljem, da se lotijo reševanja vprašanj prikritih grobišč.

Še posebej izpostavljamo prispevek naših črnogorskih prijateljev iz Združenja Otkrićemo istinu – Dušan Niklanović. Prav njim gre zahvala, da danes, 70 let po koncu druge svetovne vojne, blagoslavljamo kapelico, zgrajeno v ekumenskem duhu, posvečeno vsem žrtvam revolucionarnega nasilja v Kamniški Bistrici. Blagoslovljeni Park spomina in opomina Kamniška Bistrica s kapelico naj postaja točka evropskega civilnodružbenega in medverskega dialoga ter opomin, da se je treba vselej in povsod upirati nečloveškosti.

Zahvalo izrekamo vsem, ki so s svojim prispevkom pomagali izpolniti osnovno civilizacijsko dolžnost, da zamolčane mrtve Slovence, Hrvate, Srbe, Črnogorce, Nemce in druge vrnemo skupnosti, kamor po naravnem in duhovnem redu tudi sodijo, prostore njihove smrti pa primerno označimo kot kraj kolektivnega spomina in opomina.